

OBC ORQUESTRA SIMFÒNICA
DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

2018_2019

KAZUSHI ONO DIRECTOR TITULAR

NÚM. 20

**LES VARIACIONS
ENIGMA D'ELGAR
I EL CONCERT DE
WALTON AMB
N. ALTSTAEDT**

27 i 28 D'ABRIL
DE 2019

SALA 1 PAU CASALS

L'AUDITORI

auditori.cat
obc.cat

OBC CAMBRA

7 i 8
de juny

OBC CAMBRA 10: HISTÒRIA DEL SOLDAT - FERRAN CARVAJAL

L'AUDITORI
auditori.cat
obc.cat

Sarah Bels violí · **Albert Prat** contrabaix · **Adrián Moscardó** trompeta · **Noé Cantú** fagot · **Francesc Navarro** clarinet · **Vicent Pérez** trombó · **Joan Marc Pino** percussió · **Ferran Carvajal** creació i direcció artística · **Judit Farrés, Ariadna Montfort i Anna Serra** ballarines

Preu: 20 €

Coproducció: L'Auditori, Teatro Real Madrid i Thorus Arts

LES VARIACIONS ENIGMA D'ELGAR

I EL CONCERT DE WALTON AMB N. ALTSTAEDT

Miguel Harth-Bedoya director • **Nicolas Altstaedt** violoncel

JIMMY LÓPEZ

Lima 1978

16'

Perú negro (2012). 1a audició

Pregón I - Toro Mata - Ingá - Le dije a papá - Pregón II - Son de los diablos

WILLIAM WALTON

Oldham 1902 - Ischia 1983

30'

Concert per a violoncel i orquestra (1956). 1a audició

Moderato

Allegro appassionato

Tema ed improvvisazioni: Lento - Allegro molto

Nicolas Altstaedt violoncel

PAUSA

20'

EDWARD ELGAR

Broadheath 1857 - Worcester 1934

29'

Variacions sobre un tema original, op. 36 "Variacions Enigma" (1898-1899)

Enigma: Andante

Variations: I. "C.A.E." L'istesso tempo

II. "H.D.S - P." Allegro

III. "R.B.T." Allegretto

IV. "W.M.B." Allegro di molto

V. "R.P.A." Moderato

VI. "Ysobel" Andantino

VII. "Troyte" Presto

VIII. "W.N." Allegretto

IX. "Nimrod" Adagio

X. "Dorabella" Intermezzo: Allegretto

XI. "G.R.S." Allegro di molto

XII. "B.G.N." Andante

XIII. "****" Romanza: Moderato

XIV. "E.D.U.": Finale: Allegro

L'Auditori és un consorci de

Mitjans patrocinadors

per **Joan Grimalt**

Quin és l'enigma de les catorze *Variacions sobre un tema propi*, op. 36, d'Elgar? Un tema secret, només implícit, del qual el tema patent de l'obra seria només un contrapunt. S'ha especulat molt sobre aquest tema secret: el compositor se'l va endur a la tomba. El procés que va generar l'obra, sembla dir l'autor, no té importància: «Aquesta obra, començada amb esperit humorístic i continuada amb tota la seriositat, conté croquis dels amics del compositor. Es pot entendre que aquests personatges comenten o reflexionen sobre el tema original, i que cadascú assaja una solució a l'Enigma, que és com es diu el tema. Els croquis no són "retrats", però cada variació conté una idea distinta, basada en una personalitat particular, o potser en algun incident conegut només de dues persones. Aquesta és la base de la composició, però l'obra es pot escoltar com a "peça musical", més enllà de qualsevol consideració exterior a ella mateixa».

Malgrat aquestes afirmacions, sabem que Elgar s'identificava personalment amb el tema de l'obra, i el feia servir de signatura. A més, el ritme que presenta el tema correspon a la prosòdia del seu nom i cognom: *Ed-ward El-gar*. Com que el gènere de les variacions se solia improvisar, els temes més habituals, en contrast, tenen una estructura ferma, tancada. En canvi, aquest autoretrat d'Elgar ja té un caràcter espontani, i retòric: com algú que anés murmurant el seu nom, en l'àmbit d'una octava, amb una exclamació al mig del tema.

Cada individu és un enigma per als seus pròxims, sembla dir Elgar. A cada variació se'ns descriuen els caràcters de cadascú en relació amb el Jo, utilitzant recursos tradicionals de la significació musical. La primera, dedicada a l'esposa, presenta dues referències: l'idilli pastoral, amb el ritme ternari de la siciliana, i després l'himne, com apuntant al caràcter sagrat de la seva relació. Són dues referències fonamentals a tota l'obra.

La segona, tercera i quarta variacions formen un grup de tres *scherzi*: primer, en referència paròdica als *scherzi* de la segona meitat del segle XIX, de caràcter sinistre, tan freqüents en la música de Brahms, o de Mahler; després, amb la indicació *scherzando* ('fent broma'), es posa èmfasi en l'aspecte comediant; i, finalment, en el to brillant, conclusiu.

La cinquena i la sisena tornen al camp semàntic pastoral i a un *tempo* més moderat. L'una va alternant entre el lament i una gestualitat desenfadada; l'altra, entre el *concerto* i el lirisme. La setena, en contrast, presenta una marxa desenfrenada, per caracteritzar un dels amics més fermes d'Elgar, un arquitecte. La vuitena recupera ritmes pastorals i arcaïtzants, en relació amb una amiga molt musical, i riallera. Precisament, la «rialla» musical és un dels signes més notables d'aquesta variació.

La novena variació és la més coneguda: porta el nom de *Nimrod*, un caçador de l'Antic Testament, en homenatge a un amic i editor que es deia Jäger ('caçador'). Es toca sovint en actes solemnes, com a peça a part, i revesteix d'himne una reminiscència del moviment lent de la sonata *Patètica* de Beethoven.

La desena fa al·lusió al quequeig d'una amiga, a base d'un minuet comediant, ple de bonhomia. En contrast, l'onzena és marcial i tempestuosa, mentre que la dotzena i la tretzena són totes dues de caràcter cantable. El *Finale* (núm. 14) resumeix tota l'obra i la clou de manera solemne, amb predomini de tons marcial-hímnics.

L'obra *Perú negro*, tot i ser d'estrena recent (2013), presenta una afinitat molt gran amb el món d'Elgar. El mateix compositor, el peruà Jimmy López, la descriu així: «La principal font d'inspiració per a aquesta composició és la música afroperuana, i, tot i que la peça fa referència directa a sis cançons tradicionals, es tracta d'una obra molt personal. No vaig intentar copiar ni simplement reproduir el folklore peruà. Tot al contrari, l'he assimilat i he creat quelcom completament nou i personal. Una espècie de folklore inventat, que porta el segell del meu llenguatge musical». Aquest ús idiosincràtic de material folklòric inventat fa pensar en la mentalitat de tants compositors europeus de cent anys enrere, entre els quals trobem Elgar, Vaughan Williams i Ernest J. Moeran, a les Illes Britàniques; Dvořák, Janáček, Bartók i Enescu, a l'Europa central, etc. Al continent americà, es podrien esmentar Copland, Piazzolla o Ponce, entre molts altres.

Pel que fa al *Concerto* per a violoncel de William Walton (1956), també té una relació estreta amb l'autor de les *Variacions Enigma*, i amb un altre contemporani anglès, Benjamin Britten, amb qui ha estat comparat sovint. Walton apareix com a tradicionalista, però cal reconèixer que els tres moviments habituals figuren aquí amb l'ordre alterat. En lloc de l'*Allegro* inicial, el primer moviment porta la indicació *Moderato*, com si fos el moviment central, que acostuma a ser més tranquil. El segon moviment, en canvi, *Allegro appassionato*, fa pensar en un *scherzo*, que en una simfonia (no en un *concerto*) ocuparia el tercer lloc. Les variacions finals tanquen el cercle, tornant al gènere que hem comentat a l'inici. La coherència del programa passa per una visió crítica i creativa de la tradició, com propugnava, a l'època de les *Variacions Enigma*, T. S. Eliot (1920): «La tradició no pot ser heretada; només es pot obtenir a canvi d'un gran esforç».

Agraïem que apagueu els mòbils, desactiveu les alarmes sonores i contingueu els estossecs. Un mocador redueix notablement el soroll.

Comenta aquest concert amb
#auditori #obc

L'OBC va ser fundada per l'Ajuntament de Barcelona el 1944, consolidant el projecte de l'Orquestra Pau Casals (1920-1937) que la Guerra Civil va interrompre. Avui dia, oberta al món, compromesa amb la societat i mantenint el seu esperit original, té especial cura dels nostres artistes i del nostre patrimoni i té com a missió divulgar la música simfònica principalment des del segle XIX a la creació actual. Té la seu a L'Auditori, on interpreta 24 programes de temporada a més d'altres concerts que acosten la música d'orquestra a la ciutadania. També es presenta a llocs emblemàtics com la Plaça de la Catedral, la platja de la Barceloneta o la Sagrada Família i ha realitzat gires per Europa, Àsia i els EUA, actuant a sales com Musikverein, Wiener Konzerthaus, Concertgebouw, Royal Albert Hall, Kennedy Center o Carnegie Hall.

El primer director titular va ser Eduard Toldrà, i actualment ho és Kazushi Ono. Altres titulars han estat Rafael Ferrer, Antoni Ros Marbà, Salvador Mas, Franz-Paul Decker, Luis Antonio García Navarro, Lawrence Foster, Ernest Martínez Izquierdo, Pablo González i Eiji Oue. També ha estat dirigida per Sergiu Celibidache, Valeri Gergiev, Christopher Hogwood, Eliahu Inbal, Emmanuel Krivine, Jesús López Cobos, Marc Minkowski, Michel Plasson, Mstislav Rostropòvitx o Leonard Slatkin i entre els solistes convidats destaquen Lang Lang, Janine Jansen, Daniel Barenboim, Anne-Sophie Mutter, Isaac Stern, Radu Lupu, Frank Peter Zimmermann, Arcadi Volodos, Plácido Domingo, Montserrat Caballé, Teresa Berganza, Alicia de Larrocha, Pinchas Zukerman, Martha Argerich, Joshua Bell, Gidon Kremer, Truls Mørk, Viktoria Mullova, Piotr Anderszewski, Gil Shaham, Rudolf Buchbinder, Joaquín Achúcarro, Cláudio Arrau, Arthur Rubinstein...

PRIMERS VIOLINS Vlad Stanculeasa, concertino / Cristian Chivu, concertino associat / Raúl García, assistent concertino / María José Aznar / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Ana Isabel Galán / Natalia Mediavilla / Katia Novell / María Pilar Pérez / Anca Ratiu / Jordi Salicrú / Andrea Duca* / Yulia Tsuranova* / Paula Banciu* **SEGONS VIOLINS** Alexandra Presaizen, solista / Emil Bolozan, assistent / María José Balaguer / Jana Brauningner / Patricia Bronisz / Mireia Llorens / Melita Murgea / Antoni Peña / Josep Maria Plana / Clàudia Farrés* / Diedrie Mano* / Ariana Oroño* / Annedilia Riestra* / Anna Urpina* **VIOLONS** Mateusz Filip Stasto* solista invitat / Josephine Fitzpatrick, assistent / Franck Heudiard / Christine de Lacoste / Sophie Lasnet / Michel Millet / Miquel Serrahima / Jennifer Stahl / Andreas Süssmayr / Javier Albarracín* / Albert Coronado* / Peter Bucknell* / Johan Rondón* **VIOLONCELS** José Mor, solista / Suzana Sefanovic*, solista invitada / Núria Calvo / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Olga Manescu / Jean-Baptiste Texier / Daniel Claret* / Carmen Enjamio* / Héctor Ochoa* / Amaia Ruano* **CONTRABAIXOS** Christoph Rahn, solista / Dmitri Smyshlyaev, assistent / Jonathan Camps / Apostol Kosev / Josep Mensa / Matthew Nelson / Albert Prat / Salvador Morera* **FLAUTES** Francisco López, solista / Beatriz Cambrils / Christian Farroni, assistent / Ricardo Borrull, flautí **OBOËS** Disa English, solista / Oscar Diago*, solista invitat / José Juan Pardo / Dolors Chiralt, assistent / Molly Judson, corn anglès **CLARINETS** Larry Passin, solista / Francesc Navarro / Josep Fuster, assistent i clarinet en mi b / Alfons Reverté, clarinet baix **FAGOTS** Silvia Coricelli, solista / Noé Cantó / Guillem Borrás* / Thomas Greaves, assistent / Slawomir Krysmalski, contrafagot **TROMPES** Juan Manuel Gómez, solista / Joan Aragó / David Bonet / Juan Conrado García, assistent solista / David Rosell, assistent / Enrique Martínez* **TROMPETES** Mireia Farrés, solista / Adrián Moscardó / Angel Serrano, assistent / Carlos Leite* **TROMBONS** Eusebio Sáez, solista / Vicent Pérez / Juan González* / Gaspar Montesinos, assistent / Raul García, trombó baix / Lluís Bellver*, trombó baix **TUBA** Daniel Martínez* **PERCUSSIÓ** Joan Marc Pino, assistent / Juan Francisco Ruiz / Ignasi Vila / Miquel Angel Martínez* **ARPA** Magdalena Barrera **CELESTA** Dolors Cano* **ENCARREGAT D'ORQUESTRA** Walter Ebenberger **RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL** Begoña Pérez **RESPONSABLE TÈCNIC** Ignasi Valero **PERSONAL D'ESCENA** Joan Luis

MIGUEL HARTH-BEDOYA

Miguel Harth-Bedoya, nominat als Grammy i guanyador d'un Emmy, és actualment director titular de l'Orquestra de Ràdio Noruega a Oslo i director musical de l'Orquestra Simfònica de Fort Worth. Nascut i criat a Perú, va estudiar al Curtis Institute of Music i a la Juilliard School.

Dirigeix amb freqüència les orquestres de Chicago, Boston, Atlanta, Baltimore, Cleveland i Minnesota, així com les filharmòniques de Nova York, Los Angeles i Filadèlfia. A Europa ha col·laborat amb la Filharmònica de Londres, Simfònica de la BBC, NDR, Orquestres de Ràdio de Frankfurt i Berlín, Suisse Romande, BBC Scottish, Ciutat de Birmingham, Filharmònica de Dresden, Filharmònica de Munich, Zurich Tonhalle, Nacional Danesa, Real d'Estocolm, Filharmònica de Helsinki, MDR Sinfonieorchester Leipzig i la Nacional de Espanya.

Ha participat en produccions com *La Bohème*, *El Barbero de Sevilla*, *Tosca*, *Un Ballo in Maschera* i *Ainadamar*. És fundador i director de Caminos del Inka; organització dedicada a investigar, difondre i preservar el ric llegat musical d'Amèrica del Sud.

NICOLAS ALTSTAEDT

El violoncel·lista francoalemany Nicolas Altstaedt és un dels artistes més sol·licitats i versàtils de l'actualitat, com a solista, com a director d'orquestra i com a director artístic.

En la present temporada és Artista en residència de la NDR Elbphilharmonie Orchestra, farà una gira amb la SWR Orchestra i debutarà amb la National Symphony Orchestra Washington i la NHK, i, com a director, amb l'Orquestra Filharmònica de Ràdio França i amb l'Orquestra de Cambra Escocesa.

Va debutar amb gran èxit amb l'Orquestra Filharmònica de Viena i Gustavo Dudamel al Festival de Lucerna. Ha actuat per tot el món amb orquestres com la Tonhalle de Zurich, Filharmònica Txeca i directors com Salonen, Ticciati, Eschenbach, Norrington, Jacobs o Antonini, i a col·laborat amb Janine Jansen, Jean Rondeau o els compositors Thomas Adès, Jörg Widmann i Fazil Say. És convidat habitual de festivals com Salzburgo, Mozart, Verbier, els Proms i Lucerna.

El 2012 va ser escollit Director Artístic del Festival de Lockenhaus i el 2014 va succeir Ádám Fischer com a Director Artístic de la Haydn Philharmonie.

OBC ORQUESTRA SIMFÒNICA
DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

Abona't a l'OBC

Temporada 19_20

**KAZUSHI ONO | RÈQUIEM BRAHMS | VALERY GERGIEV
| L'ALPINA STRAUSS | ALISA WEILERSTEIN | ANDREAS
OTTENSAMER | LA MER DEBUSSY | VLADIMIR ASHKENAZY
| SIMONE YOUNG | KIAN SOLTANI | FESTIVAL BEETHOVEN250 |
DALIA STASEVSKA | GABRIELA MONTERO | STABAT MATER
ROSSINI | CRISTIAN MĂCELARU | SIMON TRPČESKI | EL
MESSIES HÄNDEL | ARABELLA STEINBACHER**

L'AUDITORI
auditori.cat
obc.cat

L'Auditori és un consorci de

Mitjans patrocinadors

